

met aambeien behept (5% van de ondervraagden) en 3,6% had te kampen met aderontsteking (2,5% van de ondervraagden) en 3,1% had last van de ogen (2,1% van het totale aantal).

Verder leed 25,5% aan allergische reacties, waarvan 47% in de vorm van huidontsteking of pruritus (12% van het totaal), 29% vertoonde eczeem (8,2% v.h.t.). Daarenboven klaagde 13% over irritatieverschijnselen van de stembanden (4% v.h.t.), terwijl ten slotte 11% behept was met kloven in de huid van de handen (3,2% van alle ondervraagden).

Deze bevindingen zullen echter pas waarde krijgen wanneer zij kunnen worden getoetst aan de kwalen bij andere groepen der beroepsbevolking. Uit de verder te Helsinki reeds ter beschikking gekomen gegevens zij hier vermeld dat de gemiddelde leeftijd van overlijden voor de Duitse tandartsen bijna 62 jaar is. De leeftijdsopbouw van de tandheelkundige professie aldaar vertoont een gemiddelde van 48½ jaar, de grootste groep der praktiserenden wordt gevormd door personen tussen 46 en 50 jaar, deze vertegenwoordigen 18 % van het totale tandartsenbestand bij onze oosterburen. T.a.v. de toelaatbare arbeidsduur wordt, in afwachting van elders te verzamelen gegevens dienaangaande, door Dr. CHARON t.a.v. de Franse tandartsen (op grond van reeds verkregen cijfers van 300 collega's) vastgesteld dat twee derde der ondervraagden verklaard hebben niet meer dan 38 stoeluren te kunnen volhouden zonder ernstige bedreiging van hun gezondheid, hetgeen zeggen wil, zonder ernstige bezwaren voor de openbare gezondheid in het algemeen, zo voegde hij daaraan toe.

Het wachten is echter op meer onderzoek, ook in andere dan de genoemde landen ten einde aan de hand van de daaruit te verwerken gegevens tot meer vaststaande conclusies te geraken.

Het tot nu toe ter kennis gebrachte leek mij desondanks belangrijk genoeg om er reeds mededeling van te doen.

J. W. FEITSMA

BINNENLAND

J. M. KLINKHAMER 60 JAAR TANDARTS

Tot de enkele nog praktiserenden in het voorste gelid van de oudste generatie behoort coll. J. M. KLINKHAMER die 16 mei j.l. op een zestigjarige werkzaamheid als tandarts heeft kunnen terugzien.

Hoewel voor de meeste onzer lezers een onbekende, heeft hij niettemin in de eerste decennia na de eeuwwisseling een belangrijk aandeel gehad in de ontwikkeling van de tandheelkunst van die dagen, die het rechtvaardigen om de herinnering daaraan in stand te houden.

Enkele feiten mogen dit toelichten. Zo was hij mede-oprichter van de Ned. Vereniging van Tandartsen waarvan hij later tot erelid is benoemd. Door tal van voordrachten

heeft hij zich beijverd om voor die tijd nieuwe behandelingsmethoden en technieken ingang te doen vinden. Ook in het maatschappelijke heeft hij zich vooral laten gelden door zijn strijd tegen de onbevoegde uitoefening hetwelk aanleiding is geworden tot een uitspraak in hoogste instantie. Het betreffende befaamde arrest van de Hoge Raad gaf in 1926 het aanzijn aan de wettelijke regeling inzake de tandheelkundigen.

Ook het Tijdschrift heeft van zijn capaciteiten profijt gehad. Behalve velerlei bijdragen van zijn hand heeft hij een tijd lang ook deel uitgemaakt van de redactie.

In 1930 vertrok hij naar het voormalige Ned. Oost Indië, en aanvaardde er enkele jaren later een onderwijstaak bij de opleiding van Indische tandartsen. Na de bevrijding werd hij als wnd. lector-directeur van het Universitair Instituut voor Tandartsen belast met de reorganisatie van het betreffende onderwijs. Een en ander vond erkenning in een benoeming tot officier in de orde van Oranje Nassau.

Na repatriëring in 1949 vestigde hij zich opnieuw in Den Haag, alwaar hij nog steeds de praktijk uitoefent. Bij zijn gouden jubileum werd te dezer plaatse de verwachting uitgesproken dat, naar het zich liet aanzien, coll. KLINKHAMER zich „voorshands” nog wel aan de praktijk zou blijven wijden. Dit is tien jaar later nog het geval en het getuigt van de kennelijk onuitblusbare energie waarmee de jubilaris in het verleden de tandheelkundige zaak heeft gediend.

Van onze waardering daarvoor moge bij deze mijlpaal nogmaals worden getuigd.

TOLMEYER'S GOUDEN JUBILEUM

Het nauwverweven samenspel tussen tandheelkunst en tandtechniek is oorzaak en reden dat jubilea in de wereld van het tandtechnisch laboratoriumwezen zich niet onttrekken aan de belangstelling in de kring der tandartsen. Zij grijpen gaarne de gelegenheid aan om daarvan te getuigen.

Dit is ook het geval geweest bij de herdenking van het 50-jarig bestaan van Tolmeyer's Dental Laboratorium te Arnhem op 12 mei j.l. in het Sonsbeekpaviljoen. Dit gold tevens het overeenkomstige jubileum van de oudste directeur de heer W. TOLMEYER onder wiens toegewijde en nimmer aflatende arbeidzaamheid het bedrijf geleidelijk is uitgegroeid tot een der grootste en modernste in ons land.

De meer beroepsmatige achtergrond voor deze feestelijke bijeenkomst werd gevormd door een tweetal voordrachten van het bestuurslid van de S.S.O. Dr. W. R. RISCH te Zürich en Dr. P. H. ERDLER, directeur van Austenal Europa Inc., te Keulen over de historisch gegroeide en sindsdien sterk uitgebreide positie van de tandtechniek in de tandheelkunst van deze tijd.

Bij de daarna volgende huldiging werd van tandartsenzijde het eerst het woord gevoerd door coll. SCHEMAKER namens de leden van de Arnhemse Tandartsenvereniging en elders gevestigde tandartsen, om hun erkentelijkheid tot uitdrukking te brengen voor de tandtechnische dienstverlening waarop zij zich steeds vol vertrouwen hebben kunnen verlaten. Namens het hoofdbestuur van de Maatschappij liet coll. TH. VAN DER LINDE uitkomen welke belangrijke plaats Tolmeijer's laboratorium in zijn eigen werkgebied met ere heeft weten in te nemen.

Ook buitenlandse sprekers uit het tandtechnisch bedrijfswezen getuigden van de duurzame relaties die met de jubilaris vanouds werden onderhouden. Door begeleidende geschenken werd aan het gesprokene tastbare vorm gegeven.

De heer **TOLMEYER** wierp in zijn dankwoord een terugblik op de beginperiode, die nimmer gekenmerkt is geweest door de gemoedelijke rust als synoniem van de „goede oude tijd” met weken van honderd werkuren.

Een groot aantal collega's was aanwezig om de beide jubilerende directeuren te complimenteren. B.

PROVINCIALE GEZONDHEIDSDAG VOOR DRENTHE

De Provinciale Raad voor de Volksgezondheid in bovengenoemd gewest heeft op 3 mei j.l. zijn eerste gezondheidsdag te Assen gehouden en deze gewijd aan het thema van de cariesbestrijding door middel van drinkwaterfluoridering. De bijeenkomst, waarop ook de Commissaris der Koningin aanwezig was, werd voorgezeten door het lid van Gedeputeerde Staten **NIJENHUIS**.

Het onderwerp werd ingeleid door de directeur van het bureau van de Raad met een beschouwing over de gebitstoestand in Drenthe waarvoor hij van de fluoridering in het bijzonder heil verwachtte voor het platteland vanwege de ontoereikend beschikbare tandheelkundige hulp.

Prof. **WINKLER** zette voor de zeer goed bezochte vergadering de onbetwistbare voordelen uiteen van deze profylactische voorziening, waaraan geen werkelijke schaduwzijden verbonden zijn. Desondanks was de invoering gebaat bij een desbetreffende besluitvorming zonder overhaasting.

Van de gelegenheid voor tegenstanders om zich te laten horen werd door de burgemeester van een Gelderse gemeente gebruik gemaakt om bezwaren van juridische en medische aard naar voren te brengen, waarvan de eerste door ambtelijke en departementale deskundigen werden weerlegd.

Aan het eind werden een aantal vragen uit de vergadering aan het forum, gevormd door de inleiders, voorgelegd. Prof. **MUNTENDAM**, in zijn hoedanigheid van directeur-generaal van de volksgezondheid, gaf in zijn slotbeschouwing een verdediging van de besproken maatregel en de voorgestane gedecentraliseerde beslissing omtrent de invoering.

KLINISCHE AVOND AAN DE RIJKSUNIVERSITEIT TE GRONINGEN

Op de 50ste klinische avond te Groningen op 11 mei 1962 werden de volgende voordrachten gehouden:

1. **I. W. BERGSMA**: Gebitsrestauraties voor blaasmusici met toonregistratie door middel van palatogrammen vóór en na de behandeling.
2. **H. BOERSMA**: Over de plaats en de grootte van de onderkaak in verband met natuurlijke en kunstmatige zuigelingenvoeding.
3. **L. F. E. MICHELS**: De retrograde amalgaamvulling.
4. **C. BOOY**: Een indicatie voor vaste orthodontische apparatuur.

STICHTING MINISTERIUM MEDICI MISSIONARE

De redactie ontving de officiële mededeling dat op 1 februari 1962 is opgericht de Stichting Ministerium Medici Missionare. Het bestuur van deze interkerkelijk-protestantse stichting bestaat uit artsen, tandartsen en apothekers. Haar doel is gelden bijeen te brengen voor de uitzending van medische zendingsarbeiders. Voorzitter van het dagelijks bestuur van de stichting is Prof. Dr. G. A. LINDEBOOM, hoogleraar aan de Vrije Universiteit te Amsterdam.

BUITENLAND

H. TRENDLEY DEAN †

Wij vernamen het plotseling overlijden van H. TRENDLEY DEAN te Evanston (Ill.), U.S.A. De bekende fluor-onderzoeker, eertijds director van het Bethesda Research Institute te Washington, later nog verbonden aan de A.D.A. te Chicago, was uitverkoren voor de Miller-prijs, die hem op het a.s. Keulse Congres juist zou worden uitgereikt.

Velen zullen zich hem persoonlijk herinneren door zijn optreden als spreker op het Maatschappijcongres 1960 te Hilversum.

BIJ DE 80STE VERJAARDAG VAN ALBERT JOACHIM

Op 15 juni a.s. zal ALBERT JOACHIM zijn 80ste verjaardag vieren. In hem bezit België een der grote figuren uit de internationale tandheelkunde, bekend over de gehele wereld, door zijn grote activiteit reeds vanaf 1913 in de Fédération Dentaire Internationale waarvan hij een paar jaar geleden voorzitter was en thans ere-vice voorzitter is.

Met zijn een paar jaren geleden gestorven vriend WATRY vormde hij een paar waardige tegenhangers van de Nederlanders NORD en VAN HASSELT.

Ook in zijn vaderland heeft JOACHIM tot voor kort een zeer vooraanstaande plaats ingenomen. Gevestigd te Brussel waar hij vele vorstelijke personen onder zijn patiënten telde, had hij deel aan het onderwijs, was hij jarenlang hoofdredacteur van het Belgische Tijdschrift voor Tandheelkunde, bestuurslid en voorzitter van het Algemeen Verbond van de Tandartsen van België, voorzitter van de internationale „Fondation Documentaire Dentaire” enz.

Aan erbetuigingen in binnen- en buitenland heeft het hem niet ontbroken. Talrijk zijn de erelidmaatschappen, hem aangeboden door beroepsorganisaties, terwijl ook de regeringen van België, Frankrijk en Nederland blijk van waardering gaven door het toekennen van ridderordes.

Bij zijn 50-jarig jubileum als tandarts in 1951 werd te zijner ere de „Fondation Albert Joachim” gesticht, uit welk fonds periodiek een prijs wordt uitgekeerd voor wetenschappelijk werk. Een bronzen legpenning met zijn beeltenis prijkt op tal van bureaus van de stichters van het fonds.

In hun prachtig gelegen huis met een onvergetelijk uitzicht over de Maas in de buurt van Namen leeft het echtpaar slechts in naam teruggetrokken. Het reizen zit hun beiden te veel in het bloed dan dat zij ononderbroken ter plaatse zouden kunnen blijven. Maar behalve de kinderen, klein- en achterkleinkinderen, weten ook de talrijke vrienden de weg naar het gastvrije huis te vinden.

JOACHIM is een vertegenwoordiger van de oude generatie, zoals we die maar weinig meer hebben. Een gentleman in geheel zijn leven, een brede niet aflatende belangstelling voor alles wat zijn beroep betreft maar ook daar buiten, een charmante geestige causeur die zijn sigaar en glas wijn weet te savoureren en die toch met al deze eigenschappen slechts de helft vormt van een ondeelbaar geheel: het echtpaar JOACHIM. Zonder eega zou JOACHIM niet JOACHIM zijn en de genegenheid van de vrienden gaat in gelijke mate naar hen beiden uit. We spreken de hoop uit, dat zij spoedig samen weer in „la Roche à l'Argent” zullen terugkeren, dat zij, hopelijk voor slechts korte tijd, voor een verblijf in een ziekenhuis hebben verlaten.

Hut.

DENTAL PROGRESS

Wij vestigen hier gaarne de aandacht op bovenvermeld periodiek, dat voor het eerst in oktober 1960 verscheen. Het noemt zich – zeer terecht! – „A Magazine for the progressive dentist and research”. Het is een kwartaal-schrift, dat wordt uitgegeven door de University of Chicago Press onder bewilling van „the United States Department of Health, Education and Welfare” en staat onder leiding van Dr. GEORGE W. TEUSCHER, D.D.S., M.S.D., M.A., Ph.D., 311 East Chicago Avenue, Chicago 11, Illinois. Wij hopen binnenkort in de rubriek Excerpta Odontologica aan de inhoud van dit interessante periodiek aandacht te wijden. Abonnement \$ 8 + \$ 1 post. Adm. adres: ROLIN D. HEMENS, The University of Chicago Press, 1225 East 60th Street, Chicago 37, Illinois.

INGEZONDEN

NAAR AANLEIDING VAN TANDVERKLEURING EN -BLEKING

Is perhydrol etsend?

Een collega schrijft ons:

In de praktische aanwijzingen over het bleken van verkleurde tanden wordt aangeraden etsing van het tandvlees als gevolg van de applicatie van 30 % H₂O₂ te vermijden door cofferdam aan te leggen of de gingiva te bedekken met vaseline.

Zonder nu een overdadig lavement met het bleekmiddel aan te bevelen meen ik toch dat bij contact van etsing geen sprake is. De mat-witte verkleuring van het tandvlees nadat het middel ermee in aanraking is gekomen blijkt reversibel. Zij wordt teweeg gebracht door de insufflatie met zuurstof van het weefsel. De daarbij optredende gasbelletjes worden ten dele in de mond uitgescheiden en voor het overige door het lichaam geresorbeerd.

Ik appliceer al jaren 30 % H₂O₂ interdentaal in gevallen van gingivitis en parodontitis – en met veel succes. Hieromtrent zijn ook klinische en histologische publicaties verschenen o.m. in de D.Z.Z. 15: 1026 en in de J.A.D.A. 29: 2018.